

# Information om dricksvattenkvalitet

## Vattnets hårdhet

Vattenhårdhet är ett mått på hur mycket mineraler vattnet innehåller. Vatten med en hög halt av mineraler kallas hårt vatten. Vattnets hårdhet mäts i tyska hårdhetsgrader, °dH (°dH = grad, deutscher Härte).

Vattenverk	Distributionsområde	Hårdhetsgrad
Ålands Vatten	Mariehamn, Jomala, Lemland, Lumparland, Hammarland, Eckerö, Finström, Geta	7–8 °dH
Bocknäs Vatten	Saltvik, Sund, Vårdö	2–4 °dH
Tjenan Vatten	Saltvik	5–6 °dH
Sundets Vatten	Sund	1–2 °dH
Föglö Vatten	Föglö	0–1 °dH
Kökar Vatten	Kökar	4–5 °dH
Brändö Vatten	Brändö	7–8 °dH
Storby Vatten	Eckerö	7–8 °dH

Tabell 1. Tabell över vattnets hårdhet på Åland

## Vattnets hårdhet delas in i olika värden

Vattnets hårdhet talar om hur mycket kalcium och magnesium det finns i vattnet. Vatten med mycket kalcium och magnesium kallas hårt och vatten som innehåller lite av dessa ämnen kallas mjukt. Det är särskilt vanligt med hårt vatten i områden där jorden eller berggrunden är kalkrik.

- Mycket mjukt vatten är 0 – 2 °dH
- Mjukt vatten är 2 – 5 °dH
- Medelhårt vatten är 5 – 10 °dH
- Hårt vatten är 10 - 21,0 °dH
- Mycket hårt vatten är 21 °dH

## Vad betyder värdena?

I den gällande lagstiftningen finns inget gränsvärde för vattnets hårdhet. Hårt vatten med ett värde över 15 går bra att använda till dryck och matlagning. Däremot kan hårt vatten göra att det lätt bildas kemiska utfällningar i vattenledningar och andra installationer, särskilt när vattnet värms upp. Att tvätta textilier i hårt vatten innebär ofta att man behöver använda mer tvättmedel för att få önskad tvätteffekt. Hårt vatten kan även missfärga textilier i samband med tvätt.

## Vattenverkens vattenkvalitet

I enlighet med gällande lagstiftning<sup>1</sup> så ska vissa provtagningar redovisas till hushållen. Informationen ska minst uppdateras var 6:e år.

### Vattenverkens provtagningar mg/l 2024

	Dalkarby	Bocknäs	Tjenan	Sundets	Kökar	Föglö	Storby	Brändö
Kalium	5	1	2	1	2	2	3	6
Kalcium	43	13	32	6,8	24	0,68	48	38
Magnesium	7,1	2	3,3	1,5	4,6	0,53	7,9	11

### Varför mäter man just dessa parametrar?

Att mäta kalium, kalcium och magnesium i vatten är viktigt av flera skäl:

- Tekniska problem: Kalcium och magnesium bidrar till vattnets hårdhet.
- Estetiska problem: Höga halter av dessa mineraler kan påverka vattnets smak och utseende.
- Miljöproblem: Övervakning av dessa parametrar kan hjälpa till att förstå och hantera vattenkvaliteten i miljön, vilket är viktigt för att skydda ekosystem och vattenresurser.

### Vad betyder värdena?

#### Kalcium

Kalcium finns naturligt i områden som har hög kalkhalt i berggrunden och i jordlagren. Sur nederbörd medför att mer kalcium löses ut i grundvattnet. Kalcium bidrar till att vattnet blir hårt, halter mellan 20 och 60 milligram per liter motverkar risken för att vattenledningar och installationer fräts sönder (korroderar). I gällande lagstiftning finns inget gränsvärde för kalcium i dricksvatten. Dricksvatten med kalciumvärden över 100 mg/l går bra att använda till dryck och matlagning. Det har ingen negativ hälsopåverkan. Däremot kan vattnet orsaka utfällningar i dricksvattenanläggningen, i vattenburna element, vattenledningar, sanitetsporlin samt i hushållsmaskiner som tvätt- och diskmaskiner. Det gör att de håller kortare än normalt. Vatten med höga kalciumnivåer kan påverka textilier vid tvätt.

#### Kalium

Kalium finns naturligt i berggrunden och i jordlagren, och kan därför finnas i grundvattnet. Högre halter av kalium kan dock tyda på att vattnet är förorenat av konstgödsel. I gällande lagstiftning finns inget gränsvärde satt för kalium i dricksvatten. Dricksvatten med över 12 mg/l av kalium innebär normalt ingen hälsofara. Det går bra att använda till mat och dryck. Däremot tyder höga halter av kalium att vattnet kan vara förorenat, vilket kan innebära andra hälsorisker.

#### Magnesium

Magnesium finns naturligt i vissa bergarter och kan då också finnas i grundvattnet. Magnesium bidrar, tillsammans med kalcium, till vattnets hårdhet.

<sup>1</sup>Dricksvattendirektivet artikel 17(EU 2020/2184), LF om informationssystemet för vattentjänster (ÅFS 2023:85), LL om tillämpning på Åland av hälsoskyddslagen (2016:84), LF om tillämpning på Åland av riksförfattningar om hälsoskydd (2016:88), Social och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitet på hushållsvatten och övervakning av den samt om riskhantering i fråga om byggnaders vatteninstallationer (FFS 1352:2015) "Hushållsvattenförordningen".

I gällande lagstiftning finns inget gränsvärde för magnesium i dricksvatten. Dricksvatten över 30 mg/l av magnesium kan ge smakförändringar. Det kan också ge utfällningar i dricksvattenanläggningar, i vattenburna element, hushållsmaskiner som tvätt- och diskmaskiner med mera. Dricksvattnet är dock inte hälsoskadligt och det går bra att använda vattnet till dryck och matlagning.

## Vattenförbrukning

Generellt kan sägas att ett vanligt egnahemshus (4 personers hushåll) med vatten och avlopp förbrukar cirka 150m<sup>3</sup> vatten per år på Åland. Detta kan givetvis skilja sig åt men är ett medelvärde som också används för att räkna ut olika nyckeltal.

Din årsförbrukning ska redovisas på din faktura som du får från din kommun eller andelslag och i Mariehamns stad kan du se din vattenförbrukning i Vattenportalen<sup>2</sup>. Du ska också ha möjlighet att se jämförande årsförbrukning för året innan. Kontakta din vattenleverantör för mer information.

## Avvikelser

Vattenverken ska utan dröjsmål meddela vattenförbrukarna när avvikelser sker. Avvikelser kan vara till exempel vattenavstängning på grund av rörbrott, planerad vattenavstängning, förhöjd bakteriehalt. Idag informerar vattenverken oftast via en hemsida, sida på sociala medier eller via lokal media samt Ålands radio. Så håll utkik efter information ifall avvikelser eller störningar uppstår där du bor och följ instruktioner.

---

<sup>2</sup> Mariehamns stads funktion för hushåll där man kan logga in och se bostadshusets /bostadsbolagets vattenförbrukning.